Notatki z AiSD. Nr 18. 5 kwietnia 2005

WYBÓR k-TEGO ELEMENTU

IIUWr. II rok informatyki. *Opracował: Krzysztof Loryś*

1 Definicja problemu

Dane: $T[1..n]$ - ciąg elementów należących do zbioru liniowo uporządkowanego
k - liczba z przedziału $\langle 1, n \rangle$.
Wynik: k-ty co do wielkości element ciągu T

ZAŁOŻENIE (nie zmniejszające ogólności): wszystkie elementy w T są różne.

MODEL OBLICZEŃ: na elementach ciągu T dokonujemy jedynie porównań.

2 Szczególne przypadki

- $k = 1$.
  Konieczna i wystarczająca liczba porównań $= n - 1$.
- $k = 2$.

  Twierdzenie 1 *W tym przypadku potrzeba i wystarcza $n - 2 + \lceil \log n \rceil$ porównań.*

  DOWÓD(szkic)
  $\Rightarrow$
  Konstruujemy algorytm, działający w $\lceil \log n \rceil$ rundach: w 1-szej rundzie porównywane są pary elementów $\langle T[2k-1], T[2k] \rangle$ (dla $k = 1, \lfloor \frac{n}{2} \rfloor$). "Zwycięzcy" tych porównań (oraz element $T[n]$ - w przypadku nieparzystego n) przechodzą do następnej rundy. W kolejnych rundach postępujemy analogicznie.
  Oczywiście ostatnia runda wyznaczy element największy w T. Do tej pory algorytm wykona $n - 1$ porównań. Można to łatwo udowodnić, jeśli na działanie tego algorytmu popatrzeć jako na drzewo binarne o n liściach: liście tego drzewa etykietujemy elementami $T[i]$, a każdy wierzchołek wewnętrzny - większą spośród etykiet jego synów. Tak więc wierzchołki wewnętrzne odpowiadają porównaniom wykonanym przez algorytm.
  Znalezienie 2-ego co do wielkości elementu sprowadza się teraz do znalezienia największego elementu pośród tych, które były porównywane z elementem największym. Ponieważ elementów tych jest $\lceil \log n \rceil$, wystarczy teraz $\lceil \log n \rceil - 1$ porównań.
  $\Leftarrow$
  Rozważmy dowolny algorytm $\mathcal{A}$ wyznaczający 2-gi co wielkości element. Zauważmy, że $\mathcal{A}$ wyznacza jednocześnie element największy. Niech bowiem $X = T[j]$ będzie rozwiązaniem podanym przez $\mathcal{A}$. Elementem największym jest ten, z którym X "przegrał" porównanie. Element taki musi istnieć (w przeciwnym razie $\mathcal{A}$ podałby $T[j]$ jako rozwiązanie także dla takich danych, w których $T[j]$ zwiększylibyśmy dowolnie, a pozostałe elementy pozostawilibyśmy bez zmian) i to dokładnie jeden (w przeciwnym razie X nie byłby drugim elementem). Tak więc $\mathcal{A}$ musi wykonać $n - 1$ porównań, by wyznaczyć element największy. Porównania te nie wnoszą żadnej informacji o wzajemnej relacji pomiędzy elementami, które jedynie z nim przegrały porównanie (a X jest największym z tych elementów). Tak więc nasz dowód sprowadza się do pokazania, że w najgorszym przypadku element największy bierze udział w co najmniej $\lceil \log n \rceil$ porównaniach wykonywanych przez $\mathcal{A}$. To będzie treścią zadania na ćwiczenia (rozwiązanie możesz znaleźć w ([**?**], s.212).

3 Przypadek ogólny

3.1 Algorytm deterministyczny

IDEA Stosujemy metodę Dziel i Zwyciężaj. Rozdzielamy T na dwa podzbiory: U i $V = T \setminus U$, takie że wszystkie elementy U są mniejsze od wszystkich elementów V. Teraz porównanie k z mocą U pozwala określić, w którym ze zbiorów znajduje się szukany element. W ten sposób redukujemy problem do problemu szukania elementu w zbiorze mniejszym.

Procedure *SELECTION(k,T)*

1. **if** $|T|$ małe **then** $sort(T)$ & **return** $(T[k])$
2. $p \leftarrow$ jakiś element z T
3. $U \leftarrow$ elementy T mniejsze od p
4. **if** $k \leq |U|$ **then return** ($SELECTION(k, U)$)
   else return ($SELECTION(k - |U|, T \setminus U)$)

UWAGA: W powyższej procedurze zbiory T i U wygodnie jest pamiętać w tablicach.

Aby algorytm był efektywny, musimy zagwarantować, że zbiory U i $T \setminus U$ są istotnie mniej liczne od zbioru T. W tym celu zbiór T dzielimy na 5-cioelementowe grupy. W każdej grupie wybieramy medianę (tj. środkowy element) a następnie rekurencyjnie wybieramy medianę tych median.

function *Pseudomed(T)*

1. Podziel T na rozłączne podzbiory 5-cioelementowe C_j $(j = 1, \ldots, \lceil |T|/5 \rceil)$
   {jeśli $|T|$ nie dzieli się przez 5, to $C_{\lceil |T|/5 \rceil}$ zawiera mniej niż 5 elementów }
2. **for** $i \leftarrow 1$ **to** $\lceil |T|/5 \rceil$ **do** $s_i \leftarrow adhocmed(C_i)$
3. $S \leftarrow \{s_i \mid i = 1, \ldots, \lceil |T|/5 \rceil\}$
4. **return** $(SELECTION(\lceil \frac{|S|}{2} \rceil, S))$

Twierdzenie 2 *Jeśli w procedurze $SELECTION$ wybór elementu p dokonywany jest funkcją Pseudomed, to procedura $SELECTION$ wyznacza $k-$ty element ciągu T w czasie $O(n)$.*

Pomijamy dowód poprawności procedury *Selection*. W oszacowaniu jej kosztu kluczowym punktem jest następujący lemat:

Lemat 1 *Jeśli element p został wybrany funkcją Pseudoned, to każdy ze zbiorów U i $T \setminus U$ zawiera nie mniej niż $\frac{3}{10}n - 4$ elementy.*

DOWÓD: Istnieje co najmniej (a przy założeniu, że wszystkie elementy w T są różne - dokładnie) $\frac{1}{2}\lceil n/5 \rceil$ grup, których mediana jest nie mniejsza od p. W każdej z tych grup, poza tą, która zawiera największą z median s_i znajdują się co najmniej 3 elementy nie mniejsze od p (takimi są na pewno elementy większe od mediany w danej grupie). Tak więc elementów nie mniejszych od p jest co najmniej $3(\frac{1}{2}\lceil n/5 \rceil - 1)$. W tym wliczony jest p. Ponieważ zakładamy, że wszystkie elementy są różne, więc elementów większych od p jest co najmniej $\frac{3}{10}n - 4$.
W podobny sposób pokazujemy, że co najmniej tyle samo jest elementów mniejszych od p. □

KOSZT Procedury *Selection*

Niech T będzie funkcją ograniczającą z góry ten koszt. Bez zmniejszenia ogólności możemy założyć, że T jest monotoniczną funkcją niemalejącą. Ponieważ koszt wszystkich operacji poza rekurencyjnymi wywołaniami *Selection* można ograniczyć funkcją liniową otrzymujemy następującą nierówność rekurencyjną:

$$T(n) \leq T(\lceil n/5 \rceil) + T(7n/10 + 4) + O(n) \qquad \text{dla odpowiednio dużych } n.$$

Można łatwo sprawdzić, że $T(n)$ jest $O(n)$.

UWAGI:

- Stałą ukrytą w Twierdzeniu **??** pod "dużym O" można oszacować z góry przez 5.43.
- Obecnie najszybszy asymptotycznie algorytm wykonuje $2.9442n + o(n)$ porównań ([**?**]).
- Dolna granica - każdy algorytm deterministyczny wykonuje co najmniej $2n$ porównań.

3.2 Algorytmy zrandomizowane

3.2.1 Algorytm Hoare'a

W procedurze *Selection* element p wybieramy w sposób losowy. W ten sposób otrzymujemy algorytm o małej średniej liczbie porównań (choć oczywiście nadal liniowej) ([**?**],[**?**]).

Zauważ podobieństwo tego algorytmu do zrandomizowanego *Quicksortu*. Podobnie jak w tamtym algorytmie element rozdzielający można wybierać inaczej, np. jako medianę spośród losowej próbki kilku elementów zbioru T ([**?**]).

3.2.2 Algorytm *LazySelect*

IDEA Ze zbioru S wybieramy losowo próbkę R. Próbka powinna być niezbyt liczna, by można było szybko ją posortować. Znajdujemy w R dwa elementy L i H, takie że z dużym prawdopodobieństwem podzbiór $P \subseteq S$, elementów większych od L i mniejszych od H, jest nieduży oraz szukany element należy do P (możemy go wówczas łatwo znaleźć po posortowaniu P).

Algorytm *LazySelect*

1. Wybierz losowo, niezależnie, z powtórzeniami próbkę R złożoną z $n^{\frac{3}{4}}$ elementów zbioru S.
2. Posortuj R w czasie $O(n^{\frac{3}{4}} \log n)$.
3. $x \leftarrow kn^{-\frac{1}{4}}$; $L \leftarrow R[l]$; $H \leftarrow R[h]$
   gdzie $l = \max\{\lfloor x - \sqrt{n} \rfloor, 1\}$ oraz $h = \min\{\lfloor x + \sqrt{n} \rfloor, n^{\frac{3}{4}}\}$
4. Porównując L i H ze wszystkimi elementami z S oblicz:
   - $r_S(L) = \#\{y \in S \mid y < L\}$
   - $P \leftarrow \{y \in S \mid L \leq k \leq H\}$
5. Sprawdź czy:
   - k-ty element zbioru S znajduje się w P, tj. czy $r_S(L) < k \leq r_S(L) + |P|$,
   - $|P| \leq 4n^{\frac{3}{4}} + 2$.

   Jeśli nie, to powtórz kroki 1-4.
6. Posortuj P.
   return $(P_{(k - r_S(L) + 1)})$.

Twierdzenie 3 *Z prawdopodobieństwem* $= 1 - O\left(\frac{1}{\sqrt[4]{n}}\right)$ *LazySelect potrzebuje tylko jednej iteracji kroków* 1-4 *do znalezienia k-tego elementu zbioru S. Tak więc z prawdopodobieństwem* $1 - O\left(\frac{1}{\sqrt[4]{n}}\right)$ *LazySelect zatrzymuje się po wykonaniu 2n+o(n) porównań.*

Dowód tego twierdzenia nie jest trudny, ale wykracza poza zakres wykładu. Można go znaleźć w książce [**?**] (str. 47-50). Zainteresowani będą mogli go poznać na wykładzie Algorytmy Zrandomizowane.
Teraz ograniczymy się do podania szkicu:

1. pokazujemy, że $kn^{-\frac{1}{4}}$ jest wartością oczekiwaną liczby elementów w R nie większych od szukanego,
2. pokazujemy, że wariancja tej liczby jest mniejsza od $\sqrt{n}$,
3. korzystamy z poniższej Nierówności Czebyszewa.

Twierdzenie 4 (nierówność Czebyszewa) *Jeśli X jest zmienną losową (o wartościach rzeczywistych) o wartości oczekiwanej μ_X i odchyleniu standardowym σ_X. Wówczas*

$$\forall_{t \in \mathcal{R}_+} \quad \mathbf{P}\Big[|X - \mu_X| \geq t\sigma_X\Big] \leq \frac{1}{t^2}$$

Literatura

[1] M.Blum, R.W.Floyd, V.Pratt, R.L.Rivest, R.E.Tarjan, Time bounds for selection, *Journal of Computer and System Sciences*, 7(1973), 448–461.

[2] T.Cormen, C.Leiserson, R.L.Rivest, *Introduction to Algorithms*, The MIT Press, 1990.

[3] D.Dor, U.Zwick, Median selection requires $O(2+\epsilon)n$ comparisions, Proceedings of the 37th FOCS, 1996, 125-134.

[4] R.W.Floyd, R.L.Rivest, Expected time bounds for selection, *Communication of the ACM*, 18(1975), 165–172.

[5] C.A.R.Hoare, Algorithm 63 (partition) and 65 (find), *Communication of the ACM*, 4(1961), 321–322.

[6] R.M.Karp, Probabilistic recurrence relations, w: *Proceedings of the 23rd STOC*, 1991, 190–197.

[7] D.E.Knuth, *The Art of Computer Programming,* vol. 3, Addison-Weslay, 1973.

[8] R.Motwani, P.Raghavan, *Randomized Algorithms*, Cambridge University Press, 1995.